

ASIA

Asian käsittelyn viipyminen ja käsittelyn asianmukaisuus

KANTELU

Kantelija on 22.6.2014 oikeuskanslerille osoittamassaan kirjoituksessa arvostellut patenti- ja rekisterihallituksen (PRH) menettelyä liittyen liiton hakemusasian käsittelyyn. Kantelija kertoo tehneensä säätiön valvontaa koskevan hakemuksen 22.3.2013. PRH:n virkamiehet eivät ole ryhtyneet mihinkään toimiin säätiölakiin perustuvan hakemuksen johdosta. Menettely on kantelijan näkemyksen mukaan hyvän hallinnon periaatteiden vastaista viivyttelyä tai osaamattomuutta. Kantelija kertoo tiedustelleensa pariin otteeseen asian etenemistä ilman tulosta.

SELVITYS

Patenti- ja rekisterihallitus on antanut 17.10.2014 päivätyn selvityksen ja apulaisoikeuskanslerin sijaisen pyynnöstä 19.8.2015 päivätyn lisäselvityksen.

Jäljennökset selvityksistä lähetetään kantelijalle tämän päätöksen liitteenä.

RATKAISU

Kantelija on lähettänyt Patenti- ja rekisterihallitukselle 22.3.2013 liiton puolesta laatimansa hakemuksen koskien säätiön valvontaa. Hakemuksessa on pyydetty, että Patenti- ja rekisterihallitus ryhtyy säätiölain 14 §:n 2 momentin nojalla toimiin säätiön hallituksen erottamiseksi. Toissijaisesti hakemuksessa on vaadittu säätiön vuonna 2011 muutettujen sääntöjen kumoamista ja säätiön hallituksen velvoittamista sakon uhalla palauttamaan aikaisemmin voimassa olleet säännöt voimaan.

Patenti- ja rekisterihallituksen 17.10.2014 päivätyn selvityksen mukaan virastolla ei ollut edellytyksiä ryhtyä liiton pyytämiin toimiin. Oikeuskanslerinvirastosta on sähköpostitse 27.4. ja 12.5.2015 sekä puhelimitse 16.6.2015 tiedusteltu PRH:sta onko asiassa annettu päätös tai muu vastaava ilmoitus liiton hakemuksen johdosta. PRH ei vastannut tiedusteluun ja apulaisoikeuskanslerin sijainen pyysi 2.7.2015 lisäselvitystä asiassa.

Patentti- ja rekisterihallitus on 19.8.2015 antamassaan lisäselvityksessä viitannut 17.10.2014 antamaansa selvitykseen ja todennut, että yhdistys on saanut sitä kautta tiedon siitä, ettei PRH:lla ollut ollut edellytyksiä käynnistää pyydettyjä toimenpiteitä. Lisäselvityksen mukaan asiassa ei tehty varsinaista päätöstä eikä liitto ole saanut PRH:n vastausta asiassa. PRH on apulaisoikeuskanslerin sijaisen lisäselvityspyynnön jälkeen 17.8.2015 lähettänyt liitolle valvontaa koskevassa hakemusasiassa kirjeen.

Annetun lisäselvityksen mukaan PRH:n organisaatio on muuttunut vuonna 2015. Säätiö-, yhdistys- ja kaupparekisteriasioiden käsittely on organisoitu uudestaan. Säätiö- ja kaupparekisteriä koskevat valvonta-asiat on siirretty perustettuun Valvonta- ja lakiyksikköön ja valvonta-asioiden käsittelyprosessi on uudistettu ja selkeytetty. Prosessissa on varmistettu valvonta-asioiden vastuuhenkilöt, sekä se, että asiakas saa vastauksen hallintolain edellyttämässä ajassa.

Arviointi

Patentti- ja rekisterihallituksen on säätiölain 13 §:n (1172/1994) 1 momentin mukaan valvottava, että säätiön hallintoa hoidetaan lain ja säätiön säännösten mukaisesti. Lain 14 §:n (1172/1994) 1 momentin mukaan milloin Patentti- ja rekisterihallitus havaitsee säätiön hallituksen menetelleen lain tai sääntöjen vastaisesti taikka laiminlyöneen tässä laissa säädetty velvollisuutensa, patentti- ja rekisterihallitus voi määrätä hallituksen ryhtymään toimiin oikaisun aikaansaamiseksi tai kieltää virheellisen päätöksen täytäntöönpanon. Patentti- ja rekisterihallitus voi asettaa määräyksen tai kiellon tehosteeksi uhkasakon säätiön hallituksen jäsenille.

Perustuslain 21 §:n mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi.

Valtion virkamieslain (750/1994) 14 §:n 1 momentin mukaan virkamiehen on suoritettava tehtävänsä asianmukaisesti ja viivytyksettä. Hyvän hallinnon perusteista sekä hallintoasiassa noudatettavasta menettelystä säädetään hallintolaisissa (434/2003). Hyvään hallintoon kuuluu se, että asiat käsitellään joutuisasti asian laatu ja muut siihen vaikuttavat olosuhteet huomioon ottaen. Ylimpien laillisuusvalvojen ratkaisukäytännössä on vakiintuneesti katsottu, että viranomaiselle esitettyyn asialliseen tiedusteluun on vastattava ilman aiheetonta viivytystä.

Patentti- ja rekisterihallitus on myöntänyt, että kantelijan hakemukseen on vastattu vasta 17.8.2015 apulaisoikeuskanslerin sijaisen 2.7.2015 päivätyn lisäselvityspyynnön jälkeen. Asian käsittely on siten kestänyt kokonaisuudessaan 28 kuukautta.

Patentti- ja rekisterihallitus on perustellut asiaan vastaamisen viipymistä säätiön sääntöjen muutosasian osalta sillä, että PRH:n tiedossa on ollut, että hallinto-oikeudessa on ollut vireillä valitus, jossa on käsitelty jonkin verran vastaavaa oikeudellista arviointia vaativaa tapausta säätiörekisteriin merkittyjen sääntöjen noudattamisessa. Koska säätiöoikeudellista oikeuskäytäntöä on ollut hyvin vähän, PRH on odottanut tätä hallinto-oikeuden ratkaisua. Hallinto-oikeuden päätös 14/0935/3 on annettu 10.6.2014. Lisäksi PRH on lisäselvityksessään viitannut yksikössä keväällä 2015 nopealla aikataululla tapahtuneisiin henkilöstön muutoksiin, joiden johdosta valvonta-asian käsittelyn vaihe oli epäselvä ja asian käsittely oli jäänyt kesken oikeuskanslerinvirastolle 17.10.2014 toimitetun ensimmäisen selvityksen jälkeen.

OIKEUSKANSLERINVIRASTO

Viranomaiseen yhteyttä ottaneen henkilön ei tulisi jäädä epätietoisuuteen siitä, käsitelläänkö hänen asiansa vai ei. Oikeuskanslerinvirastoon lainaan toimitetusta 22.3.2013 päiväystä liiton hakemuksesta on havaittavissa, että kyse ei ole ainoastaan valvontaa varten tehdystä ilmoituksesta vaan hakemuksesta, johon lähettäjä odottaa vastausta. Oikeuskanslerille kanteluasiassa annettava viranomaisen selvitys ei vapauta viranomaista vastaamasta hakemuksen tekijälle itselleen. PRH:n esittämillä muilla vastaamattomuuteen ja siten myös asian viivästykseen vaikuttaneilla seikoilla ei ole myöskään vaikutusta PRH:n velvollisuuteen hoitaa sille kuuluvat asiat joutuisasti ja asianmukaisesti.

Eduskunnan apulaisoikeusasiamies on 9.2.2015 antamassaan päätöksessä Dnro 1276/4/14 saattanut PRH:n tietoon käsityksensä muun ohessa asian käsittelyä koskeviin tiedusteluihin vastaamisesta. Kyse on ollut useista vuonna 2013 virastoon lähetetyistä sähköposteista, joihin ei ollut vastattu. PRH:n menettelyn moitittavuutta nyt käsiteltävässä tapauksessa lisää se, että PRH on laiminlyönyt vastata oikeuskanslerinviraston esittelijän sähköpostitse 27.4. ja 12.5.2015 tehtyihin tiedusteluihin kanteluasiassa.

Johtopäätökset ja toimenpiteet

Totean, että Patentti- ja rekisterihallituksen menettely ei ole täyttänyt perustuslain ja hallintolain vaatimuksia asioiden viivytyksettömästä käsittelystä ja hallinnon palveluiden asianmukaisuudesta. PRH on antamansa lisäselvityksen mukaan ryhtynyt toimenpiteisiin kantelun yhteydessä esiin tulleiden ongelmien korjaamiseksi. Tämän vuoksi minulle ei liiton valvontailmoitusta koskevan asian käsittelyn huomattavan viipymisen vuoksi ole aihetta muihin toimenpiteisiin kuin, että saatan edellä esittämäni käsitykseni PRH:n tietoon ja kiinnitän samalla huomiota asioiden joutuisaan ja muutoinkin asianmukaiseen käsittelyyn.

Apulaisoikeuskansleri

Risto Hiekkataipale

Nuorempi oikeuskanslerinsihteeri

Elina Halimaa

OIKEUSKANSLERINVIRASTO

KÄYNTIOSOITE Snellmaninkatu 1 A, Helsinki
POSTIOSOITE PL 20, 00023 Valtioneuvosto

PUHELIN 0295 16001
TELEFAKSI 09 160 23975

E-MAIL etunimi.sukunimi@okv.fi
INTERNET www.okv.fi